

1.10.2021

Nuoret, rauha ja turvallisuus

Toimintaohjelman selkokielenen
tiivistelmä

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet

Ulkoministeriön julkaisuja 2021

Nuoret, rauha ja turvallisuus

Toimintaohjelman selkokielenen tiivistelmä

© Ulkoministeriö 2021

ISBN verkkojulkaisu: 978-952-281-357-2

ISBN painettu: 978-952-281-353-4

Taitto: Grano Oy

Nuoret, rauha ja turvallisuus

Suomen toimintaohjelma

Tässä kerrotaan selkokielellä,
mikä on YK:n päätöslauselma
Nuoret, rauha ja turvallisuus.
Tässä kerrotaan myös,
miten YK:n päätöslauselmaa
toteutetaan Suomessa.

Sisällys

1 NUORET JA RAUHA.....	5
2 YK:N PÄÄTÖSLAUSELMA.....	7
3 SUOMEN TOIMINTAOHJELMA.....	11
1. Osallistuminen.....	13
2. Ennaltaehkäisy.....	16
3. Kumppanuudet.....	19
4. Suojelu.....	22
5. Kotiutuminen ja yhteiskuntaan sopeutuminen.....	26

1 Nuoret ja rauha

Maailmassa on enemmän nuoria
kuin koskaan aikaisemmin.
Joka neljäs nuori elää maassa,
jossa on sota tai muu konflikti.

Usein ajatellaan, että nuoret ovat sodan uhreja
tai että nuoret ovat riski turvallisuudelle.
Nuoret ovat myös paljon muuta.
Nuoret ovat aktiivisia, ja heillä on uusia ajatuksia.
Nuoret voivat edistää rauhaa.

YK eli Yhdistyneet kansakunnat
on maailman suurin rauhanjärjestö.
Siihen kuuluvat melkein kaikki maat.
Vuonna 2015 YK hyväksyi päätöslauselman,
jonka nimi on Nuoret, rauha ja turvallisuus.
Päätöslauselmat ovat YK:n päätöksiä
jostain tärkeästä asiasta.
Lauselmassa maat tunnustivat ensimmäistä kertaa,
että pysyvä rauha tarvitsee nuoria.
Nuoret pitää ottaa huomioon,
ja nuorten pitää saada osallistua päätöksiin.

Suomi on jo pitkään tehnyt työtä rauhan puolesta.
Suomi haluaa tehdä rauhantyötä myös jatkossa.
Suomelle on tärkeää, että työssä
huomioidaan erityisesti naiset ja nuoret.

Vaikka Suomessa ei ole sotaa,
meillä on muita ongelmia.
Monia nuoria kiusataan tai syrjitään.
Ilmastonmuutos, pandemiat ja terrorismi
ovat kaikkien maiden yhteisiä ongelmia.
Kaikki tämä aiheuttaa turvattomuutta.

Siksi myös Suomessa tarvitaan rauhantyötä.
Tähän työhön tarvitaan mukaan nuoria.

Suomi on ensimmäinen maa, joka teki
oman toimintaohjelman YK:n päätöslauselmaan.
Toimintaohjelma on ohje siitä,
miten päätöslauselmaa toteutetaan
Suomessa vuosina 2021–2024.
Nuoret olivat mukana tekemässä ohjelmaa
yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Seuraavissa luvuissa aiheesta kerrotaan enemmän.
Toisen luvun nimi on YK:N PÄÄTÖSLAUSELMA.
Siinä kerrotaan tarkemmin päätöslauselmasta.

Kolmas luku on SUOMEN TOIMINTAOHJELMA.
Siinä kerrotaan Suomen omasta toimintaohjelmasta.
Luvussa kerrotaan, mitkä ovat Suomen tavoitteet
ja mitä Suomessa aiotaan tehdä.

2 YK:n päätöslauselma

Monet ihmiset ovat ajatelleet jo kauan,
että nuoret pitää ottaa mukaan edistämään rauhaa.
Myös Suomen YK-liitto, Suomen Partiolaiset
ja nuorisjärjestö Allianssi
tekivät asiasta aloitteen YK:lle vuonna 2011.

Neljä vuotta myöhemmin YK:n turvallisuusneuvosto
hyväksyi päätöslauselman 2250,
jonka nimi on Nuoret, rauha ja turvallisuus.
Tämä oli hieno saavutus.
Silloin tunnustettiin ensimmäisen kerran,
että nuoret voivat edistää rauhaa.

Päätöslauselmassa on viisi pääkohtaa:

1. Osallistuminen
2. Ennaltaehkäisy
3. Kumppanuudet
4. Suojelu
5. Kotiutuminen ja yhteiskuntaan sopeutuminen

Päätöslauselmassa on monia ohjeita jäsenmaille:

- Nuoret pitää ottaa mukaan, kun tehdään päätöksiä ja sopimuksia. Nuoria pitää suojella sodissa.
- Nuorten pitää saada kunnollista koulutusta, työtä ja mahdollisuus kehittää kykyjään.
- Kulttuurien ja uskontojen tasa-arvoa pitää edistää.
- Yhteiskunnan pitää olla turvallinen nuorille.
- Maiden pitää edistää rauhaa, kehitystä ja tasa-arvoa.

Kaikkien YK:n jäsenmaiden pitää noudattaa turvallisuusneuvoston päätöslauselmaa.

Maat voivat kuitenkin itse päättää, millä tavoilla ne toteuttavat sitä.

Maiden lisäksi myös monet kansainväliset järjestöt edistävät päätöslauselman asioita.

Suurimpia järjestöjä ovat esimerkiksi YK, EU ja Afrikan unioni.

Suomessa järjestettiin suuri kokous
päättölauselman aiheesta vuonna 2019.
Kokoukseen osallistui sata ihmistä.
Heistä puolet oli nuoria.
Nuoret tulivat maista, joissa taisteltiin,
ja heillä oli kokemusta rauhantyöstä.
Seuraava kokous on Qatarissa vuonna 2022.

Ensimmäinen kansainvälinen kokous päätöslauselman aiheesta oli
Helsingissä vuonna 2019.

Maailma muuttuu koko ajan.
Esimerkiksi ilmastonmuutos, koronapandemia
ja tekniikan kehitys vaikuttavat kaikkiin maihin.
On paljon aktiivisten nuorten ansiota,
että ilmastonmuutoksen uhka tunnustetaan.
Pelkkä aktivismi ei kuitenkaan riitä.
Nuorten pitää päästä mukaan päättämään asioista.

Esimerkiksi sosiaalinen media eli some
helpottaa tiedon saamista ja osallistumista.
Monelle nuorelle internet ja some
ovat tärkeitä vaikuttamisen välineitä.
Samat välineet sopivat rauhantyöhön.
Internetissä on kuitenkin myös ongelmia,
kuten vihapuhetta ja häirintää.
Maiden pitää huolehtia siitä,
että myös internet on turvallinen kaikille.

Lukiolaisia tunnilla.

3 Suomen toimintaohjelma

Tässä luvussa kerrotaan tarkemmin Suomen omasta toimintaohjelmasta. Suomen toimintaohjelma perustuu ihmisoikeuksiin ja turvallisuuteen. Turvallinen yhteiskunta ja hyvinvoivat ihmiset edistävät rauhaa.

Ohjelman tavoite on lisätä kaikenlaisten nuorten osallisuutta ja hyvinvointia. Kaikilla on sama oikeus osallistua ja vaikuttaa. Ketään ei saa syrjiä esimerkiksi sukupuolen, taustan tai seksuaalinen suuntautumisen takia.

Toimintaohjelma on tehty yhdessä nuorten kanssa. Suomen perustuslain mukaan nuorilla on oikeus osallistua heitä koskeviin asioihin. Toimintaohjelmassa nuoriksi määritellään kaikki 15–29-vuotiaat.

Ohjelmaa toteuttavat useat ministeriöt, tutkimuslaitokset ja järjestöt. Työtä seuraa ja arvioi tätä varten perustettu seurantaryhmä. Työtä johtaa ulkoministeriö.

Ohjelmassa on viisi lukua, jotka ovat samat kuin päätöslauselman viisi pääkohtaa:

- 1. Osallistuminen**
- 2. Ennaltaehkäisy**
- 3. Kumppanuudet**
- 4. Suojelu**
- 5. Kotiutuminen ja yhteiskuntaan sopeutuminen**

Seuraavaksi kerrotaan,
mitkä ovat Suomen tavoitteet näissä asioissa.
Luvuissa kerrotaan myös, miten tavoitteita
toteutetaan Suomessa ja kansainvälisesti.

1. Osallistuminen

Nuorten pitää päästä mukaan
rauhantyyöhön ja päätösten tekoon.
Myös muu vaikuttaminen pitää turvata,
esimerkiksi somen turvallinen käyttö.
Asioista pitää kertoa kielellä,
jonka nuori ymmärtää.

Tämä on tavoite

Kaikenlaiset nuoret voivat osallistua
pätösten tekoon.
Tausta, sukupuoli, vamma tai muu ominaisuus
ei vaikuta siihen, miten nuori voi osallistua.
Nuorten merkitys rauhantyyössä kasvaa.

Näin tavoitetta toteutetaan

1. Helpotetaan nuorten osallistumista.

Suomessa

- Koulutetaan nuorten kanssa työskenteleviä.
- Ehkäistään nuorten syrjäytymistä,
erityisesti poikien ja nuorten miesten syrjäytymistä.

Suomessa ja kansainvälisesti

- Tuetaan tutkimusta nuorten osallistumisesta.
- Kerrotaan kaikenlaisille nuorille
osallistumisen mahdollisuuksista.
- Parannetaan osallistumisen mahdollisuuksia,
erityisesti tyttöjen ja naisten mahdollisuuksia.
- Tehdään osallistumisesta helppoa ja turvallista.
- Otetaan nuoret mukaan
poliittisten päätösten tekoon.
- Parannetaan vammaisten nuorten
osallistumisen mahdollisuutta.

2. Otetaan nuoret mukaan rauhantyöhön.

Suomessa

- Tuetaan ja kehitetään nuorten osallistumista kokouksiin ja kansainvälisiin harjoitteluihin.

Suomessa ja kansainvälisesti

- Kerrotaan nuorten merkityksestä rauhalle ja turvallisuudelle.
- Kehitetään uusia tapoja vaikuttaa ja osallistua.

3. Tunnustetaan nuorten merkitys kansainvälisessä rauhantyössä.

Suomessa ja kansainvälisesti

- Koulutetaan nuoria rauhantyöhön.

Kansainvälisesti

- Edistetään nuorten yhteyksiä muiden maiden nuoriin.
- Koulutetaan viranomaisia ottamaan nuoret huomioon rauhantyössä.
- Edistetään päätöslauselman asioita kansainvälisissä neuvotteluissa.

4. Toteutetaan YK:n päätöslauselmaa kehitysyhteistyössä, avustustyössä ja rauhantyössä.

Suomessa ja kansainvälisesti

- Otetaan päätöslauselma huomioon, kun suunnitellaan rauhantyötä.
- Kerrotaan nuorille rauhantyöstä ja avustustyöstä.
- Huolehditaan hätätilanteissa erityisesti vammaisista henkilöistä sekä naisten ja tyttöjen seksuaalisesta turvasta.
- Otetaan päätöslauselma huomioon kehitysyhteistyössä.

Rauhaa edistetään yhteistyöllä.

2. Ennaltaehkäisy

Parasta on, jos väkivalta ja muut konfliktit voidaan estää jo etukäteen.
Siksi pitää korjata asioita,
jotka aiheuttavat konflikteja.
Syrjintä, turvattomuus ja köyhyys
voivat aiheuttaa konflikteja.
Myös ilmastonmuutos ja muut ympäristöongelmat
voivat synnyttää konflikteja.

Tasa-arvo, ihmisoikeudet ja koulutus
ehkäisevät konflikteja ja edistävät rauhaa.

Tämä on tavoite

Nuoret ovat enemmän mukana
ehkäisemässä syrjäytymistä ja väkivaltaa.
Nuoret edistävät suvaitsevaisuutta ja rauhaa.

Näin tavoitetta toteutetaan

1. Otetaan nuoret mukaan ehkäisemään
ääriajattelun ja väkivallan syntyä.
Ääriajattelu tarkoittaa jyrkkiä mielipiteitä,
joihin voi liittyä väkivaltaista toimintaa.

Suomessa ja kansainvälisesti

- Huomataan nuorten tärkeys
väkivaltaisen ääriajattelun ehkäisyssä.
- Edistetään nuorten osallistumista
ennaltaehkäisevään työhön.

2. Korostetaan kunnollisen koulutuksen tärkeyttä ja koulujen ja nuorisotyön kasvatustehtävää.

Suomessa

- Edistetään väkivallattomien toimintatapojen tutkimusta ja koulutusta.
- Edistetään oikean tiedon leviämistä ja mediakasvatusta.
- Lisätään koulujen ja järjestöjen yhteistyötä rauhankasvatuksessa.

Suomessa ja kansainvälisesti

- Vahvistetaan riitojen sovittelutaitoa ja kansainvälisyyskasvatusta kouluissa.
- Lisätään tietoa koulutuksen tärkeydestä.
- Korostetaan koulutuksen merkitystä seksuaalisen häirinnän ehkäisyssä.

3. Vahvistetaan nuorten taloudellisia, ammatillisia ja sosiaalisia mahdollisuuksia.

Suomessa

- Otetaan nuoret mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan asioita, jotka koskevat nuoria.
- Ehkäistään syrjintää koulutuksessa ja työhaussa.

Suomessa ja kansainvälisesti

- Tuetaan nuorten koulutusta, työllistymistä ja yrittäjyyttä.

Kansainvälisesti

- Tuetaan nuorten koulutusta ja mahdollisuuksia epävakaisissa maissa.

Ammattiin valmistuneet juhlivat Gambiassa.

4. Otetaan nuoret mukaan edistämään rauhaa ja ihmisten samanarvoisuutta.

Suomessa

- Lisätään viranomaisten ja nuorten toimijoiden yhteistyötä.

Suomessa ja kansainvälisesti

- Huomataan asiat, jotka estävät nuoria osallistumista rauhantyöhön ja tuetaan nuorten osallistumista.
- Kehitetään nuorille uusia tapoja vaikuttaa rauhan edistämiseen.
- Autetaan nuoria pitämään yhteyksiä muiden maiden nuoriin.
- Huomataan nuorten osaaminen somessa ja uusissa tekniikoissa ja kannustetaan nuoria luomaan uusia alustoja.

3. Kumppanuudet

Eri toimijoiden yhteistyö edistää
kestävää rauhaa ja kehitystä.
Monipuolista yhteistyötä tarvitaan
Suomessa ja kansainvälisesti.

Tämä on tavoite

Julkinen hallinto tekee enemmän yhteistyötä
muiden rauhantyötä tekevien kanssa.
Erityisen tärkeitä kumppaneita ovat nuoret
ja sellaiset toimijat, jotka korostavat
nuorten merkitystä rauhantyössä.

Näin tavoitetta toteutetaan

1. Otetaan nuoret enemmän mukaan
varmistamaan rauhaa.

Suomessa

- Edistetään eri toimijoiden yhteistyötä
ja otetaan nuoret mukaan työhön.
- Kysytään nuorten mielipiteitä asioista,
jotka vaikuttavat nuoriin ja heidän tulevaisuuteensa.
- Koulutetaan viranomaisia YK:n päätöslauselman
aiheista.

Suomessa ja kansainvälisesti

- Tuetaan nuorten
ja nuorten omien järjestöjen rauhantyötä.
- Edistetään erilaisten ja eri-ikäisten toimijoiden
tiedon ja kokemusten jakamista.

YMCA Peacemakers on nuorten oma kansainvälinen rauhanverkosto.

2. Tuetaan kumppaneita, jotka huomioivat nuorten merkityksen rauhantyössä.

Kansainvälisesti

- Korostetaan päätöslauselman asioita kansainvälisissä yhteyksissä.
- Tuetaan kumppaneita, jotka edistävät nuorten osallistumista rauhantyöhön.
- Tuetaan erityisesti sellaista rauhanvälitystä, joka edistää päätöslauselman tavoitteita.
- Jatketaan YK:n suomalaisten asiantuntijoiden rahoittamista.

4. Suojelu

Nuoren ympäristön pitää olla turvallinen.
Nuorta pitää suojella kaikissa oloissa
väkivallalta, häirinnältä ja kiusaamiselta.

Tämä on tavoite

Nuoria suojellaan paremmin
sodissa ja muissa konflikteissa.
Myös nuorten oikeudet toteutuvat paremmin.

Näin tavoitetta toteutetaan

1. Vahvistetaan ihmisoikeuksien
ja kansainvälisen rikosoikeuden noudattamista.

Suomessa

- Kerrotaan nuorille ihmisoikeuksista
ja kansainvälisestä rikosoikeudesta.

Kansainvälisesti

- Edistetään ihmisoikeuksia
ja vastuuta vakavista rikoksista.
- Tuetaan vakavien kansainvälisten rikosten uhreja,
erityisesti sukupuoleen kohdistuvan väkivallan uhreja.
- Korostetaan kansainvälisen oikeuden merkitystä
kaikissa sopivissa tilanteissa.
- Edistetään ihmisten suojelua maissa,
joissa maan oma hallinto ei voi suojella kansalaisiaan.

2. Suojellaan nuoria paremmin kaikessa avustustyössä.

Suomessa

- Huomioidaan paremmin nuorten turvapaikanhakijoiden tarpeet.
- Edistetään palveluja nuorille turvapaikanhakijoille, jotka ovat rikoksen uhreja.
Huomioidaan erityisesti seksuaalirikoksen uhrin.

Kansainvälisesti

- Korostetaan erityisesti vammaisten nuorten sekä tyttöjen ja nuorten naisten oikeuksia.
- Tuetaan tyttöjä esimerkiksi turvataloilla, oikeusavulla ja koulutuksella.

Raiskauksen kokeneet nuoret perustivat Ugandassa oman toimintaryhmän.

3. Vahvistetaan rauhantyötä tekevien nuorten suojelua ja oikeuksia.

Suomessa

- Huomioidaan nuorten merkitys, kun tehdään ohjeita ja selvityksiä.
- Koulutetaan viranomaisia ja lainsäätäjiä sananvapauden rajoista.
- Lisätään tietoa vihapuheen uhrien oikeuksista.

Suomessa ja kansainvälisesti

- Lisätään tietoa rauhantyötä tekevien nuorten oikeuksista ja suojelun tarpeesta.
- Huolehditaan, että erityisesti nuorten tapahtumat ovat turvallisia ja saavutettavia.

4. Vahvistetaan nuorten suojelua ja ehkäistään paremmin nuorten syrjäytymistä.

Suomessa

- Ehkäistään kouluväkivaltaa ja kiusaamista ja tuetaan uhreja.
- Ehkäistään rasismia ja syrjintää.
- Ehkäistään seksuaalirikoksia ja häirintää. Helpotetaan rikosilmoituksen tekemistä ja tuetaan uhreja.
- Tunnistetaan paremmin ihmiskauppa ja tuetaan sen uhreja.

5. Kotiutuminen ja yhteiskuntaan sopeutuminen

Vaikka sota päättyy,
se vaikuttaa ihmisiin vielä pitkään.
Ihmiset tarvitsevat sodan jälkeen tukea,
että he voivat kotiutua takaisin yhteiskuntaan.
Myös vankilasta tai muusta vaikeasta tilanteesta palaava
tarvitsee tukea yhteiskuntaan sopeutumisessa.

Tämä on tavoite

Nuorten erityiset tarpeet huomioidaan
sodan tai muun konfliktin jälkeisessä työssä.
Nuoret osallistuvat enemmän
konfliktin jälkeiseen työhön.

Näin tavoitetta toteutetaan

1. Huomioidaan nuorten tarpeet yhteiskuntaan kotiutumisessa.

Suomessa

- Tuetaan nuorten osallistumista kotiutumisen suunnitteluun.
- Hyödynnetään tutkimustietoa, kun suunnitellaan kotiutumista.
- Tehdään yhteistyötä yritysten kanssa, että nuoret saavat töitä.
- Tuetaan kotiutuvien nuorten toipumista.

Suomessa ja kansainvälisesti

- Tuetaan nuorten ammatillista osaamista.
- Tuetaan järjestöjä, jotka edistävät nuorten työllisyyttä ja yrittämistä.

2. Vahvistetaan nuorten merkitystä
aseistariisunnassa ja kotiutumisessa.

Suomessa

- Kerrotaan nuorille enemmän
aseistariisunnasta ja kotiutumisesta.

Kansainvälisesti

- Edistetään nuorten osallistumista
aseistariisunnan ja kotiutumisen suunnitteluun.

Kuvat

Sivu 7: Nikke Puskala

Sivu 8: Elina Manninen/Kuvatoimisto Keksi/Finland Promotion Board

Sivu 13: Wahyu Kusumo/Kirkon ulkomaanapu

Sivu 16: Suomen YMCA:n liitto

Sivu 18: Suomen YMCA:n liitto

Sivu 22: Suomen Pakolaisapu/Jenni Hamara

**Ulkoministeriön
julkaisuja**

2021

ISBN verkkojulkaisu:
978-952-281-357-2

ISBN painettu:
978-952-281-353-4